

Ключевые слова: правовое сознание, деформация правового сознания, формы деформации правового сознания, правовой нигилизм, правовой идеализм, трансформационные процессы.

Pampura M. V. The Main forms of the deformation of legal awareness in the transition Ukrainian society

The content of the concept of “deformation of legal awareness” has been revealed. The basic modern scientific approaches to the classification of the forms of deformation of legal awareness have been considered. The peculiarities of legal nihilism and legal idealism as the main forms of deformation of legal awareness have been studied. The basic directions of overcoming deformation of legal awareness in the transition society have been established.

It has been determined that legal nihilism is a general historical phenomenon: such a form of deformation of legal awareness is present in any society; however, reflecting the mentality of any nation and at the same time constituting its integral part, legal nihilism has unique, specific manifestations in the legal awareness in each nation. Accordingly, the author has suggested to consider this form of deformation of legal awareness as something peculiar to a specific nation in its ethnic and social, political and legal sense, evolving depending on the specific historical, socio-economic, geographical, cultural, linguistic and other factors.

It has been noted that nowadays the main source of deformation of legal awareness is the critical state of Ukrainian society. Thus, social tension, economic problems, difficult moral and psychological state of the population and many other factors do not contribute to overcome legal nihilism, but also constantly reproduce and increase it. The author states the following main directions of overcoming the state of deformation of legal awareness: the raise of political and legal culture of citizens, their legal and moral awareness; improvement of the current legislation; prevention of offenses; strengthening law and order; guaranteeing respect and full protection of individual rights; improvement of the quality of legal education of the population; training of highly qualified staff of lawyers; the early completion of legal reform, etc.

Keywords: legal awareness, deformation of legal awareness, forms of deformation of legal awareness, legal nihilism, legal idealism transformation process.

УДК 340.114(477)

А. В. Стецишин,

аспірантка кафедри теорії та історії держави і права

Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

**ЮРИДИЧНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ І МОДЕРНИЙ ПАТРІОТИЗМ
КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО ЯК ДЖЕРЕЛА ДЕРЖАВОТВОРЧИХ СИЛ**

Розглянуто фундаментальні трансформації в українському державотворенні кінця ХІХ – початку ХХ ст. Східної Галичини в складі Австро-Угорської конституційної монархії, зміни національних цінностей та орієнтирів державно-правового розвитку українського народу, формування нового типу національного

патріотизму та нових форм міжнаціональних відносин між українською, польською й австрійською парламентськими фракціями Сенату та Галицького Союму. Зазначено, що з середини XIX ст. стратегія політичної боротьби у розбудові українських громадських, політичних і державних інституцій у Східній Галичині, яка була спрямована на подальше розмежування між українською та польською провідними національно-патріотичними силами, завдяки К. Левицькому набула ліберально-демократичного характеру. Українські політичні сили й парламентські фракції конструювали головним чином правовий, а не ідейно-політичний образ взаємодії між собою та з лідерами польського народу у спосіб, що максимально виключає національне приниження та негативні національно-патріотичні почуття.

Ключові слова: Кость Левицький, юридичний професіоналізм, модерний патріотизм, українське державотворення, конституційне право.

Актуальність теми дослідження обумовлюється, по-перше, відсутністю в юридичній літературі наукових праць, присвячених розгляду духовних творчих сил видатних особистостей українського державотворення другої половини XIX – початку XX ст. По-друге, свідомий і мислячий суб'єкт практичної життєдіяльності пізнає світ не лише раціонально, але й емоційно, чуттєво реагує на історичні події свого часу, що потребує розширення горизонту пізнання взаємозв'язку раціональних та емоціональних духовних складових людської суб'єктності. Тож, ставимо за **мету** дослідити новий аспект державотворчої суб'єктності К. Левицького, з'ясувавши його модерний патріотизм і юридичний професіоналізм із позицій методології герменевтики й екзистенціалізму.

Стан дослідження. Історіографія дослідження постаті К. Левицького та його державотворчої діяльності представлена працями з історії українського національно-політичного руху в Галичині кінця XIX – початку XX ст. та з історії українських громадських об'єднань, автори яких у контексті своїх тем згадували про К. Левицького як про одного з чільних українських діячів. Серед них можна назвати праці М. Грушевського, Н. Полонської-Василенко, І. Крип'якевича, Д. Дорошенка, Й. Шимоновича, І. Витановича. Заслуговують на увагу дослідження представників української діаспори С. Волинця, М. Стахів, Д. Солов'я, І. Макуха, І. Максимчука, М. Шлемкевича. Після здобуття Україною державної незалежності цікавість науковців до процесів національного відродження кінця XIX – початку XX ст. й до діяльності українських політичних лідерів тих часів посилилася. В зв'язку з цим варто згадати праці Я. Грицака, А. Зашкільняка, О. Карпенка, Р. Ковалюка, К. Кондратюка, І. Красівського, М. Кутутяка, М. Литвина, В. Расевича, О. Середи, О. Сухого, І. Чорновола, Б. Янишина та ін. На особливу увагу заслуговує доробок Т. Андрусяка, І. Андрухів, І. Василик, О. Власової, М. Литвина, Р. Матейка, В. Рибак, С. Сворака, Р. Якеля. Водночас історична постать К. Левицького та його державотворча діяльність була досліджена головним чином фрагментарно, на феноменологічному рівні, тобто акцент робився на поясненні подій і фактів його життя.

Виклад основного матеріалу. К. Левицький активно долучився до громадського, політичного та державницького життя в Галичині, коли радикальні й націоналістичні партії своїми гаслами та діями розколювали українське суспільство та провокували міжнаціональну ворожнечу, зокрема між українцями й поляками. Як фаховий юрист К. Левицький піддав сумніву такі форми прояву українського патріотизму та практично довів, що може бути новий, «модерний» патріотизм, ґрунтований на теорії ліберальної демократії. У цьому контексті варто нагадати висловлювання П. Чаадаєва, який нищівно критикував деспотизм самодержавства й сформулював бачення патріотизму: «Прекрасна річ – любов до Батьківщини, але є ще щось більш прекрасне – це любов до істини. Любов до Батьківщини народжує героїв, любов до істини створює мудреців, благодійників людства. Любов до Батьківщини розділяє народи, виховує національну ненависть та інколи прирікає землю на траур; любов до істини розповсюджує світоле знань, сповнює духовною насолодою, наближає людей до Бога» [1, с. 464].

Сьогодні як ніколи потрібно усвідомити сутність патріотизму, а не явище, що вириває на поверхню політичного життя. «В сучасному світі за фасадом патріотизму нерідко плекають шовінізм та імперіалізм» [2, с. 893]. У світлі досвіду нинішнього українського національно-державницького патріотизму, що вибухнув під час революції Гідності й у боротьбі проти російської військової агресії, український радикальний націоналізм, що ідейно вороже ставився до російської мови та навіть до російськомовних громадян України, зазнав ціннісно-світоглядної поразки. Натомість виявилося, що українські російськомовні громадяни стали на захист державного суверенітету й поповнили загони добровольців на фронті.

Звертаючи увагу на модерний український національний патріотизм К. Левицького, можна стверджувати, що в його правовій свідомості вперше в історії боротьби українського народу за свою незалежність було наявне сильне та глибоке переконання, що у багатонаціональній державі, якою була Австро-Угорщина з конституційно-правовим забезпеченням рівності всіх народів і громадян, радикальний націоналізм утратив своє майбутнє. К. Левицький як освічений правник розумів, що для українських громадян Австро-Угорщини свобода створювати свої національні громадські й політичні організації спирається на норматив конституційного права, а тому розпалювання міжнаціональної ворожнечі у багатонаціональній державі є чинником дезінтеграції громадянського суспільства, постійним джерелом міжнаціональних конфліктів, а отже, реальною загрозою конституційним нормам громадянської солідарності між представниками різних націй і прихильниками політичних партій, які перебувають в опозиції до націоналістичних.

К. Левицький був високоморальною особистістю, мав глибокі знання з конституційного права та вважав, що як на ті часи український народ у складі Австро-Угорщини має всі необхідні етичні й правові засади для громадянського примирення як у середовищі українства, так і в міжнародному соціокультурному життєвому просторі Галичини. Отже, примирення та досягнення взаємної згоди щодо кардинального покращення всіх сфер життя людей для втілення ідеалів ліберальної демократії й напрацювання правових засад для національно-державницької суверенізації як українського, так і польського та інших народів Австро-Угорщини – ось до чого потрібно прагнути всім політичним партіям.

Формування правової свідомості К. Левицького історично збіглося з розповсюдженням у кінці XIX – на початку XX ст. в Європі «розумної соціології» та теорії соціальної дії М. Вебера. Останній розробив концепцію раціоналізації всіх сфер життя завдяки новоявленій професійно освіченій бюрократії та вже утвердженій у практиці протестантській «господарській етиці». Водночас М. Вебер та Е. Ренан, яких тоді називали «австромарксистами», спільно дійшли висновку, що різні типи спільнот, зокрема і нації, інтегровані горизонтальними зв'язками, в основі яких перебувають соціально-психологічні почуття, що сформувалися історично культурно-мовними факторами. Вони виявили, що нація має своїм буттям не лише спільну мову, культуру й історію свого становлення та розвитку, але й сильні духовні (соціально-психологічні) почуття, які завжди мають спільну детермінанту – любов до батьківщини. М. Вебер вважав, що національні почуття – це, передусім, духовне почуття належності до певної унікальної, неповторної й часом «вищої» престижної соціальної спільноти [3, с. 71].

Світогляд К. Левицького формувався під впливом німецького, а не французького Просвітництва. У німецькому варіанті Європейського Просвітництва, на відміну від французького, революційна ідея відсутня. У період національного відродження німецького народу на перше місце виступає ідея місіонерської ролі Розуму, здатного відкрити суспільству ідеал вільної особи, одухотвореної розумом. Німецькі просвітителі були переконані, що «всепроникливий розум – державна риса, котра визначає якість людини... Що стосується людських вад, аморальних вчинків, пристрастей, то вони можуть бути подолані, знищуватись з плином життя людини» [4, с. 370]. Найбільш виразно у німецькому Просвітництві сформульовано три ідеї: по-перше, людське суспільство виникає тоді, коли усвідомлюється спільність духовної культури та норм права; по-друге, людський розум є державною силою історії; по-третє, людство досягне цивілізаційного розвитку шляхом поступового прирощення до моралі гуманізму. «Гуманність, – писав Гердер, – це такий стан суспільства, коли кожен, не боячись іншого, може вільно розвивати свої здібності» [5, с. 27]. Німецьке

Просвітництво було осяяне пафосом гуманізму та національної державності, органічного розвитку в її правовій системі всіх народів і цілісної соціальності. К. Левицький, знаючи історію українського народу в складі Польщі та його підневільний правовий статус, дійшов висновку, що акцент у національній державі слід звертати не на привілейований статус титульної нації, а на рівноправність громадян у політичних свободах.

К. Левицький залучився до активної громадської, політичної та державотворчої діяльності в добу, коли в Західній Європі з'явилися наукові праці з вивчення націй та їхнього державного життя – так звана «модерністська школа» в галузі теорії націй і націоналізму, яку представляли Г. Кон, Б. Андерсен, Е. Гелнер, Е. Гобсбаум та ін. [3, с. 81]. Відповідно до їх концептуального розуміння націоналізм є досить полісеміологічним за своїм характером. У сучасній теорії націй націоналізм поділяють на 1) «нормальний»; 2) «природний»; 3) «помірований». Еволюція націоналізму як доктрини XVIII–XX ст. надає можливість визначити різні його типи, історичну зумовленість та ідеологічну генеалогію [6, с. 220–231]. Серцевиною ідеології націоналізму є культурно-мовна історична спорідненість могутніх почуттів, які ми називаємо націоналізмом та етноцентризмом [7, с. 80–81]. Українська національна ідея в осмисленні К. Левицького та його соратників постанала не у формі абсолютної даності, а у формі завдання, яке полягає у її впровадженні в реальну дійсність, тобто складові її теоретично-правової форми осмислення й практики розбудови правових норм, які розширюють і поглиблюють юрисдикцію українського народу в усіх сферах громадського, політичного та державного життя.

Найбільша складність для тих, хто наприкінці XIX ст. у Східній Галичині виборював українську державну незалежність, полягала в тому, що національний патріотизм з його радикальними формами поведінки розвивався не на основі ідеї соціальної солідарності, націленої на реконструкцію українського національного життя, а на упередженому негативному використанні історичного минулого у відносинах з польським народом і провокації політичних конфліктів. За такого підходу громадянські та місцеві самоврядні інституції й політичні форми відносин між представниками українського та польського народів породжували ворожнечу, що заважала подальшому прогресу у відносинах з польськими парламентарями.

Національний патріотизм К. Левицького вплив на його юридичну професію й на здібності адвоката силою розуму проникати крізь факти до розуміння логічного вузла понять, що виражають істину. У цьому розумінні його патріотизм є цілковито раціональним. Отож, патріотизм у формі любові до батьківщини як почуття в собі без моральної раціональної думки – це лише емоційний спектакль, що лежить на поверхні людської поведінки. У цьому, власне, й полягає механізм ескалації націоналістичної мовної агресії супроти польської

представницької у Галицькому Соїмі еліти. Але національно-патріотичний радикалізм на локальному рівні досягнення взаєморозуміння з польськими парламентарями ставав дедалі небезпечнішим і для австрійської влади, а тому українські парламентарі у Галицькому Соїмі та Сенаті Австрії не досягали власної вигоди. Націоналістичний радикалізм має й інший вимір, повернутий у свій бік: коли парламентарі публічно заявляють про своє вороже ставлення до польської парламентської фракції, вони не можуть розраховувати на її підтримку у голосуванні за необхідні українському народу правові акти. Український національний інтерес в межах конституційного права легітимізувався через законотворчу процесуальність у Галицькому Соїмі та в австрійському Сенаті, тобто через прийняття юридичних норм, які надавали українському народу більші й ширші можливості для розбудови своєї державності. Але образи польських депутатів культивували в їх свідомості адекватні національно-патріотичні радикальні почуття, які ставали мотивацією для відхилення законопроектів, які мали для українського державотворення важливе значення.

Знання українських національних інтересів парламентарями Галицького Соїму та Сенату мали збільшуватися юридичною, а не ідейно-політичною світоглядною мотивацією й мали об'єднувати всіх представників народів, що мешкали в Галичині. Це означало не що інше, як актуалізацію правової відповідальності за продукування необхідних для українського державотворення нормативно-правових актів, репродукування та використання конституційно-правових теоретичних знань, щоб піднятися від політичної ідеології до розуміння основ конституціоналізму.

У період формування політико-правової свідомості К. Левицького в Західній Європі набули популярності лібералізм і теорія модерної нації. «Національна держава – явище модерного часу...» [8, с. 28], «Національна держава, у загальному найпростішому визначенні, – це держава, кордони якої збігаються з кордонами нації» [8, с. 28]. Отже, відповідно до вказаної світоглядної парадигми модерної нації має формуватися і модерний національний патріотизм. Стан державотворчої діяльності української національної провідної верстви у кінці XIX – на початку XX ст. більшою мірою визначався знанням теорії держави та права, сформованої представниками ліберального демократизму, а не лише політичної теорії націєтворення. Зауважимо, що С. Томашівський, здійснивши філософський огляд народного руху України за національну незалежність, висловив думку, що Б. Хмельницький, як його образа втілює у драмі М. Старицький, мав «новочасний патріотизм, хоча й неясний» [9].

Політична теорія націоналізму збагатилася новими поняттями «модерна нація» та «модерний патріотизм». Вони з'явилися для позначення нового етапу українського національно-визвольного руху.

Стало очевидним, що суто політичне мислення провідної української державотворчої інтелектуальної еліти Галичини істотно наповнилося новим теоретико-правовим змістом, який концептуально відповідав теорії держави та права лібералізму. У цьому ракурсі національно-патріотичне мислення й почуття не мали спиратися лише на історичну пам'ять про трагічні події минулого у відносинах між українським і польським народами, а у смисловому сенсі мали актуалізувати конституційно-правове розуміння сучасності українського народу та його майбутнього. Націоналістично-радикальне мислення, яке час від часу актуалізувало вороже ставлення до представників польської парламентської групи у місцевих інститутах державної влади Галичини й викликало взаємну ворожнечу, суперечило цивілізованому поступу до державної незалежності і українців, і поляків.

На глибоке переконання К. Левицького, сторінки минулої історії боротьби українського народу проти польського панування потрібно пам'ятати, але оприлюднювати так, щоб не принижувати національну гідність усього польського народу, даючи оцінку окремим представникам військової верстви. Він дотримувався думки, що в умовах конституційного права Австро-Угорщини необхідно акцентувати увагу не на ретроспективній складовій спільної історії українців і поляків, а на перспективній можливості спільними зусиллями домогтися мирним правовим шляхом національної незалежності і українського, і польського народів. У цьому контексті В. Рябченко зауважує, що «сторінки реально прожитої історії, а не упереджено написаної історії маємо гортати й уважно, вдумливо перечитувати та робити із прочитаного розсудливі висновки. І не варто цю історію розмінювати на цинізм, навіть на високопоставлений цинізм і той цинізм, що тишить шовіністичне вухо. У всякому має бути межа. Навіть у цинізмі» [10, с. 139]. Зазначимо, що всі рівні духовних сил людини, які мають безпосередній вияв у національній самосвідомості, плавно переходять одна в одну і за жодних обставин не можуть бути взаємно відокремлені у практичній життєдіяльності.

К. Левицький презентував ту новосформовану українську національну державотворчу еліту, яка істотно відрізнялася від політичного проводу своїм професійним юридичним інтелектом. На перший погляд, інтелігенція – частина еліти нації або, інакше кажучи, її духовна еліта. «Якщо еліта від самого початку передбачає того, хто її обирає, то інтелігенція – така «мисляча субстанція», яка, сказати б, прослизає між пальцями формотворця, претендуючи на самостійне впорядкування буття ... Інтелігенція ... виступає як суб'єкт і оформлювач відповідальних рішень, що своєю чергою стосуються скоріше не об'єктивних здобутків владних та державних інституцій, тактичних та стратегічних вирішень і таке інше, а духовної долі нації, її визначальних цінностей» [11].

Любов до батьківщини – ядро, сутність усіх національно-патріотичних духовних почуттів. Якщо ці почуття, переживання й умонастрої тісно пов'язані з раціональними моральними та правовими міркуваннями, то негативні компоненти, які формуються на основі історичної пам'яті про трагічні події українсько-польських відносин, координуються розумом і не дають можливості розвивати у майбутньому взаємну ворожнечу між народами. Для української націєтворчої еліти головним завданням було сформуванню з української етнографічної групи у складі Австрії політично зрілу націю. Для цього треба було робити акцент на формуванні українського національного патріотизму. На ті часи і поняття української нації визначалося ідейно-політичними маркерами. Перспектива саморозвитку політичної суб'єктності українського народу Східної Галичини до правового розуміння державотворчості лежала вже в іншій ідейно-світоглядній площині. Поділ населення на українських землях за національною ознакою та взаємне неприйняття й відчуження мали бути подолані. Перспектива українського державотворення містилася вже в юрисдикції конституційного права, згідно зі змістом якого українці, поляки, євреї та інші народи були рівноправними громадянами. Політична суб'єктність української нації досягла головного – провела чітку демаркаційну лінію між українцями, поляками та іншими народами у Східній Галичині. Зауважимо, що український націоналізм Східної Галичини «як суспільний рух, що характеризує поведінку нації ..., спрямований на досягнення певного становища у світі конфронтацій й протистоянь, не лише досягнення, а й зміцнення і посилення становища чи позицій» [3, с. 135]. Дослідники націоналізму вважають, що духовне начало відіграє надзвичайно важливу роль у національних почуттях, ціннісно-світоглядних позиціях і політичній волі нації, що дозволяє їй вистояти проти імперської політики денационалізації та в екстремальних умовах самовідродження. Національні патріотичні почуття допомагають захищатися і в критичних ситуаціях, протистояти політичному та культурному насильству з боку інших націй і держав. «Нація – спільнота почуттів, яка знаходить адекватне втілення лише у власній державі і яка природно прагне створити її» [12, с. 54].

Особливістю державотворчої діяльності К. Левицького з його модерним національним патріотизмом стало те, що націонал-патріоти з радикальними ідеологічними поглядами з боку українців і поляків були відтіснені. Українська та польська парламентські фракції дійшли висновку, що жодна з них не матиме успіху, оскільки дезінтеграція парламентарів на ідеологічній націоналістичній позиції заважала творити закони в інтересах обох народів. Прикладом національного компромісу може бути посол до Державної Ради С. Качала, якого обрали польські виборці, але який висловив думку, що «підношення тільки мадярів, німців і поляків не вдержить Австрії, і тому хто хоче

сильної Австрії, повинен бути за сфедерування усіх націй на основі рівноправності». Свою промову він закінчив запитанням: «Чи хочете здорової угоди, чи гробової? Першу дає рівноправність...» [13, с. 33–34].

Починаючи з 80–90-х рр. XIX ст. у Східній Галичині політична риторика націонал-радикалів змінилася через усвідомлення українських національних інтересів у контексті конституційного права та діяльності української інтелігенції, яка тісно поєднала свій патріотизм із теорією ліберального демократизму. Внаслідок такої трансформації умонастрою політична еліта консолідувалася з національною інтелектуальною елітою юристів-професіоналів і з огляду на перспективу досягнення у правовий спосіб української державної незалежності стрімко зросла у своєму політико-правовому розумінні ситуації, що склалася у Східній Галичині, та спромоглася запровадити громадянські інститути й співпрацю з державними інститутами місцевої влади відповідно до ідей ліберальної демократії. К. Левицький відзначав, що Юліан Романчук 25 листопада 1890 р. проголосив програму українських парламентарів від народу, в якій «підніс на першому місці самостійність української народності і її права, згадав про лояльність до Австрії, вірність греко-католицькій церкві, дбайливість про розвій селянства і міщанства, поміркований лібералізм; висловив домагання, щоб уряд ставився з рівною прихильністю до обох народів, а супроти поляків сказав: хочете згоди, то ми до згоди готові, а чи хочете боротьби, то ми підніmemo боротьбу» [13, с. 43].

У кінці XIX – на початку XX ст. у Східній Галичині під впливом юридично освіченої української інтелігенції радикальний патріотизм майже на всіх рівнях функціонування українських громадських організацій та інститутів державної влади зазнав поразки. Проблема подолання радикального націоналізму у Східній Галичині із самого початку торкалася світоглядних мотивів, а також взаємовідносин з польською провідною верствою й урядом Австрії, бо без згоди всіх сторін українське державотворення було ускладнене. Упровадження ідей ліберальної демократії у національну свідомість та практику українського державотворення стало запитом українства. Цей перехід від радикального національного патріотизму до «модерного», що проявився у державотворчій діяльності К. Левицького, тісно пов'язується з раціоналізмом, котрий органічно об'єднав національні почуття українського народу та конституційно-правові погляди, згідно з якими творилася ЗУНР.

У кінці XIX – на початку XX ст. в Західній Європі широко розповсюджувалися філософсько-правові ідеї, погляди на місце й роль національної культури в державотворчих процесах та критика марксової ідеї класової боротьби. Саме в цьому контексті був сформульований новий принцип гуманітарного пізнання. Його сутність полягає в такому: «Зрозуміти чуже “Я” не в якості окремого об'єкта, а як іншого суб'єкта, як суб'єктивно-діяльне начало» [14, с. 463]. Легко

побачити, що К. Левицький у своїй громадській, політичній і державотворчій діяльності дотримувався у співпраці з польськими й австрійськими парламентарями цілісного та відкритого контакту для вироблення смисловитих цінностей, що постали у процесі державотворення політично автономних української й польської адміністративних одиниць.

Висновки. Духовні сили особистості до цього часу в теорії й історії держави та права майже не розглядалися, оскільки формаційний підхід у широкому дослідницькому діапазоні був домінуючим. Намагаючись розширити горизонт дослідження ролі видатних особистостей в українському державотворенні кінця XIX – початку XX ст., можна констатувати, що, по-перше, особливою значущістю духовних сил К. Левицького були модерний патріотизм та юридичний професіоналізм, сформовані під впливом теорії ліберальної демократії; по-друге, він змінив існуючу в національній свідомості української спільноти Східної Галичини політичну радикально-націоналістичну світоглядну установку лідерів партій в руслі європейської ліберальної цивілізаційно-правової культури; по-третє, він коректніше і чіткіше доповнив зміст українського національного патріотизму ідеями лібералізму та громадянського патріотизму. Визначальними духовними силами українського державотворення К. Левицького були не стільки політично-ідеологічне забарвлення українського національного патріотизму, скільки ідеали лібералізму, що сприяло структуризації соціального організму на засадах громадянського патріотизму, оновленого конституційно-правовим змістом.

К. Левицький поклав початок новій тенденції у формуванні українського національного патріотизму, який відрізнявся від націоналістично-агресивного реконструкцією духовних сил провідної державотворчої верстви, послуговуючись раціоналізацією патріотизму й використанням теоретичних знань ліберального демократизму у розбудові української держави. К. Левицький, як і інші представники «адвокатської доби», черпали свої знання про майбутній державний устрій України з теорії держави та права класичного лібералізму, спираючись на які вони змогли переступити через націоналістично-радикальний патріотизм і спрямували свою громадську, політичну й державотворчу діяльність на реконструкцію духовних сил українського народу.

Список бібліографічних посилань: 1. Нариси історії Росії: пер. з рос./Б. В. Ананьїч, І. Л. Андреев, Є. В. Анісімов та ін.; за заг. ред. О. О. Чубар'яна. Київ: Ніка-Центр, 2007. 800 с. 2. Макінтайр А. Справедливість як чеснота: зміна концепцій // Лібералізм: антологія/упоряд. О. Проценко, В. Лісовий; Наук. т-во ім. В. Липинського. 2-ге вид., перероб. Київ: Простір; Смолоскип, 2009. С. 884–893. 3. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму. Київ: Либідь, 1999. 351 с. 4. О человеческом в человеке/под общ. ред. И. Т. Фролова. М.: Политиздат, 1991. 384 с.

5. Гульга А. В. О роли Гердера в формировании передовой немецкой идеологии // Из истории Германии нового и новейшего времени: сб. ст./отв. ред. А. С. Ерусалимский. М.: Из-во АН СССР, 1958. С. 3–29. 6. Шпорлюк Р. Комунизм і націоналізм: Карл Маркс проти Фрідріха Ліста/пер. з англ. Г. Касьянов. Київ: Основи, 1998. 479 с. 7. Сміт Е. Д. Національна ідентичність. Київ: Основи, 1994. 223 с. 8. Лісовий В., Проценко О. Націоналізм, нація та національна держава // Націоналізм: антологія/упоряд. О. Проценко, В. Лісовий; Наук. т-во ім. В. Липинського. Київ: Смолоскип, 2000. С. 11–36. 9. Томашівський С. Рецензія: М. Старицький. Богдан Хмельницький // Записки НТШ. Львів, 1898. Т. 8, ч. 2. С. 13. 10. Рябченко В. І. Світоглядно-методологічні засади формування й використання поняттєво-термінологічного апарату в науковій, освітній та суспільно-практичній діяльності/Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищої освіти. Київ, 2011. 467 с. 11. Малахов В. Політична еліта та інтелігенція // Політологія посткомунізму: політичний аналіз посткомуністичних суспільств/В. Полохало (керівник авт. кол.); заг. ред.: Є. Бистрицький, В. Полохало, С. Макеєв, О. Дергачов. Київ: Політ. думка, 1995. С. 144–145. 12. Грабович Г. До історії української літератури: дослідження, есе, полеміка. Київ: Основи, 1997. 604 с. 13. Левицький К. Українські політики Галичини/вступ. ст. І. Андрухів. Тернопіль: Каф. українознавства ТАНГ, 1996. 176 с. 14. Поппер К. Открытое общество и его враги: в 2 т. Т. 2: Время лжепророков: Гегель, Маркс и другие оракулы/пер. с англ.; под ред. В. Н. Садовского. М.: Феникс; Междунар. фонд «Культур. инициатива», 1992. 528 с.

Надійшла до редколегії 22.12.2016

Стечишин А. В. Юридический профессионализм и современный патриотизм Костя Левицкого как источники сил государственного строительства

Рассмотрены фундаментальные трансформации в украинском государственном строительстве конца XIX – начала XX в. Восточной Галиции в составе Австро-Венгерской конституционной монархии, изменения национальных ценностей и ориентиров государственно-правового развития украинского народа, формирование нового типа национального патриотизма и новых форм межнациональных отношений между украинской, польской и австрийской парламентскими фракциями Сената и Галицкого Сейма. Отмечено, что с середины XIX в. стратегия политической борьбы в развитии украинских общественных, политических и государственных институтов в Восточной Галиции, направленная на дальнейшее разграничение между украинскими и польскими ведущими национально-патриотическими силами, благодаря К. Левицкому стала либерально-демократической. Украинские политические силы и парламентские фракции конструировали в основном правовой, а не идейно-политический образ взаимодействия между собой и с лидерами польского народа, максимально исключая национальное унижение и негативные национально-патриотические чувства.

Ключевые слова: Кость Левицкий, юридический профессионализм, современный патриотизм, украинское государственное строительство, конституционное право.

Stechyshyn A. V. Legal professionalism and modern patriotism of Kost Levytskyi as a source of state building powers

The article is focused on fundamental transformations within the formation of Ukrainian state power in the end of the XIX – the early XX century of the Eastern Halychyna, which was the part of Austria-Hungary constitutional monarchy; to the changes of national values and reference points of the state and legal development of Ukrainians; to the formative process of the new type of national patriotism and new forms of international relations between Ukrainian, Polish and Austrian parliamentary factions of the Senate and Halych Sejm. Since the middle of the XIX century the strategy of political struggle in creating the Ukrainian public, political and state institutes in the Eastern Halychyna, which was directed to further differentiation between leading Ukrainian and Polish national and patriotic forces got liberal democracy with the help of K. Levytskyi. K. Levytskyi practically proved the existence of the new “modern” patriotism, which was based on the theory of liberal democracy. Ukrainian political forces and parliamentary factions mainly constructed legal, but not ideological and political character of the interaction with them and with the leaders of Polish people in the way that maximally eliminated national humiliation and negative national and patriotic feelings. K. Levytskyi adhered to the idea, that in the conditions of constitutional law in Austria-Hungary; it is necessary to pay attention not on the retrospective constituent of general history of Ukrainians and Polish, but on perspective possibility to obtain national independence of Ukrainians and Polish people in a peaceful legal way.

Keywords: Kost Levytskyi, legal professionalism, modern patriotism, Ukrainian state building, constitutional law.

